

Parler [fi del segle XIII]: «Pilat --- era fort cert e bell *parler* / e volc son amiatat aver» (*Llegendes Rimades Biblia Sevilla*, v. 433); *ben parler* 'que parla bé', *VidesR*, 231v1; «e si vol ésser casta / quart-se de molt parlar, / car donzella *parlera* / no pot valor servar», ⁵ Eiximenis (prosicat, *EntreDL* I, 194, 19.7). «Lèlio, gran *parler*, e Massinissa, qui no porà tenir cara a nostres armes», *AntCanals* (*Scipió*, *NCl.*, 70); ¹ avui encara ben viu pertot, i popular sobretot en el P. Val., on es troba sovint usat com a sobrenom o malnom (*Casa de la Parlera* en els afores de Gandia, 1962); *parleria* [Llull; JRoig etc.] 'qualitat de parlar', 'gran quantitat de xerrada', que ens evita el castellanisme *làbia*. *Parleràs*, *-assa*, 'xerraire en excés': «dona ociosa és sac de luxúria, gran *parleraça*, corrupció de moltes ---», ¹⁵ Eiximenis, *Dones*, 34.11; altra cita de gran *parlaràs*, de la mateixa obra, dono a *golós* (*GOLA*).

Parlera 'ganes de parlar' usual més o menys pertot, i més a les Illes (eiv., PzCabr.); *parlerella* (eiv.). *Parlo* (?) (*DAG.*, argòtic); *parlucu* (*BDC* VII; MLWagner, ²⁰ *Argot Barc.*). *Parló*.

Parlotejar [1399, *Somni* de BMetge]: «de tot convenientment informades, tornen-se'n a llurs cases e *parlotejen-ne*, sens lexar-se'n ab les serventes» (*Somni*, *NCl.*, 120.28); *parloteig*. *Parlotaire*. *Parlutar* (?) ²⁵ *Parlutar* val.: «tindre llengua de draps --- els chiquets y chiquetes que principien a *parluchar*», MGadea (*T. del Xè* I, 130), però no significa més que 'balbucejar' (no pas 'murmurar' com malentengué un ragatxo del Salvat). *Malparlar* 'calumniar': «trobo un cos a finà. / Yo'l prenc y me'l carrego - el porto a un lloc poblat. / La gent me *malparlaren* - diuhen que yo l'hi mort», romanç recollit a l'Alt Penedès (MilàF, a la Llacuna, *Romlo.*, 30C: deu ser versió deturpada per «que l'he *matat*» vist el metre i la rima); ³⁵ però això es remunta fins a una complanta en llaor de la Verge Maria que és del S. xv i potser abans (MilàF, ib. i O. C. vi, 185n), segons facs. d'un ms.: «enmig de la carrera trobí un cos finat / e la gent *mal-parlera* dien que yo o e fayt». I ja en StVicentF: «no *malparlar* d'ells ne maltractar-los» (*Serm.* III, 267.5).

¹ En metàfora poètica 'ressonant, que es difon al lluny': «Què importa que'ls cruels fils de sa dalla / provàs, Peguera, ab vós la mort traydora, / si la *parlera* fama se fa autora, / del erudit que vostra llengua calla» sonet de JTerré, alcait de Bellver, en la dedicatòria de la *Pràctica de Corts*, de Lluís de Peguera, a. 1632, p. 1.

Paravent, *para-xerxes*, V. *parar* *Parbost* i *parboste* ⁵⁰ *Parbost*, V. *parborde* (*PONDRE*) *Parc* adj., V. *parcir*; m., V. *parra* *Parcel·la*, *parcel·lació*, *parcel·lament*, *parcel·lari*, V. *part* *Parcel·lera* (*AlcM*) no és més que el mot *perxellera* mal pronunciat per algú *Parcer*, *parcerisa*, *parcial*, *parcialitat*, V. *part* *Parció*, lectura errònia per *partió*

PARCIR, ant., del ll. PARCÈRE 'perdonar', 'estalviar'. No sembla trobar-se després de les *Homilies*: «que dejunem la senta quarentena, ab almoines, ab

oracions, ab bona voluntat, e que devem atendre a sanct' Eclèsia a odir nostres menestirs, e que Déu nos *parcesque* nostres pecats for que farem», *Hom.*, 7r3 (*EntreDL* I, 146). Mot llatí que també deixà algun rastre en cast. ant. i oc. ant. *parcer*, i més durablement *basq parkatu* (bisc., sul., ronç., zaraitz.).

DERIV.: *Parc* adj. [*parco*, Belv.], pres del ll. *parcus* id.; *parquedat* [*DOrt.*] o *-etat* o *-citat*. *Parsimònia* [*Belv.*], pres del ll. *parsimonia* id. 'parquedat, voluntat d'estalviar'; *parsimoniós* [*DOrt.*], *parsimoniosament*.

Parçó, *parçoner*, V. *part*

PARDAL, mot comú amb el cast. ant. i port. *pardal*, probablement provinent del gr. *πάρδαλος*, que ja designava el mateix moixó o un de semblant. □ ^{1.ª} *doc.*: fi S. XIV.

«Déu --- a cascú ha dat son contrari --- veuràs açò en les bèsties e auells: car tu veuràs, si-y attens que los *pardals* mengen les messes, e les rates mengen los *pardals*, e los gats a les rates, e ---», Eiximenis, *Terç* (§ 116, *NCl.* II, 21.32); «Déu --- ja-l loen los ocells: lo rossinyol, a mitga nit, les oronetes abans del dia --- los *pardalets* quan ja és de dia —no-y ha tan malastruc ocell, tan pereós ---», StVicentF (*Serm.* I, 115.23); «qui molt s'i fexa / la força i dexa: / cap s'emblanquix, / prest s'envellix, / com lo *pardal*, / o lo fruytal / fent molta fruyta», JRoig (*Spill*, v. 8443).

En el BSAL VI, 90ss., un excel·lent erudit de l'illa, amb l'objecte de demostrar que *pardal* era la denominació antiga en el català de Mallorca, com en el de pertot, n'aporta un bon nombre de cites en docs. i escrits mallorquins dels segles passats: *pardals* en un doc. de Ciutat de 1391, *perdals* ibid. en dos de 1395, *perdal(l)* ibid. 1465, *pardal* ibid. 1497, *perdals* i *pardal* en un de Lluçmajor de l'a. 1600. Quadrado dona cita d'un *Morro-de-vaques* ('botxí') anomenat de malnom *Pardal* (*Forenses*, 456).

Posteriorment s'ha introduït a Mallorca el castellanisme *gorrió*, per tal com allà *pardal* hi va pendre el sentit de 'membre viril' i altres accs. grosseres (vegeu els detalls en *AlcM*, p. 235a). Com indico en el DCEC/DECH (GORRIÓN i PARDAL), aquesta obscentat i la introducció del cast. *gorrió* semblen deguts a un fet de contagi des del castellà, on també havia existit *pardal* a l'E. Mj.; però allí es produí ja abans la tintura obscena, i l'ús de *pardal* sofrí crisi i fou eliminat allà des de fi del S. XIV, a profit del seu concurrent.

En el Princ. i Rosselló l'ús de *pardal* ha restat general fins avui, i amb el seu valor propi, ¹ mentre que *gorrió* hi ha restat absolutament estranger, des del Sud fins a l'extrem Nordest: d'ells pren nom *lo Bosc d'as pardals* als afores d'Estagell (1960, aquí, doncs, potser l'*Accentor modularis*); i Nordoest, fins a l'Alt Pallars: *pardals* a tots els pobles de Cardós i V. Ferrera, 1932-4; a les valls de Boí i Barravés: Llesp-Vilaller, 1953; i fins a penetrar com a catalanisme en la ⁵⁵ V. d'Aran. És el mot que manté el cançoner popular: ⁶⁰